

Riigikogu rahanduskomisjoni ja majanduskomisjoni ühise istungi protokoll nr 105

Tallinn, Toompea ja videosild

Esmaspäev, 31. august 2026

Algus 11.30, lõpp 12.40

Juhatajad: Annely Akkermann (esimees), Marek Reinaas (esimees)

Protokollija: Kiia Väli (konsultant)

Võtsid osa:

Rahanduskomisjon

Komisjoni liikmed: Diana Ingerainen, Aivar Kokk, Andrei Korobeinik, Maris Lauri, Riina Sikkut, Aivar Sõerd, Mart Võrklaev

Komisjoni ametnikud: Tiina Licht (nõunik-sekretariaadijuhataja), Andres Ando (nõunik), Kristo Varend (nõunik), Epp-Sandra Satsmann (konsultant), Vivian Pöld (konsultant)

Majanduskomisjon

Komisjoni liikmed: Aleksei Jevgrafov, Mario Kadastik, Rene Kokk, Tõnis Mölder, Örne Pillak, Reili Rand, Urve Tiidus, Kristina Šmigun-Vähi

Komisjoni ametnikud: Eve-Ly Kübard (nõunik-sekretariaadijuhataja), Mari Tänav (nõunik), Kristiina Reinfeldt (nõunik), Maria Haas (konsultant)

Puudusid:

Majanduskomisjon: Jaak Aab, Mart Maastik.

Rahanduskomisjon: Martin Helme, Kersti Sarapuu.

Kutsutud: Rahandusministeeriumi fiskaalpoliitika osakonna juhataja Raoul Lättemäe ja sama osakonna riigi rahanduse talituse juhataja Kadri Klaos, rahandusministri nõunik Kristofer Rennel (2. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Päevakorra kinnitamine
2. Rahandusministeeriumi 2026. aasta suvine majandusprognoos
3. Info ja muud küsimused

1. Päevakorra kinnitamine

Rahanduskomisjoni ja majanduskomisjoni ühine istung esmaspäeval, 31.08.2026 kell 11.30

1. Päevakorra kinnitamine
2. Rahandusministeeriumi 2026. aasta suvine majandusprognoos
3. Info ja muud küsimused

Otsustati:

1.1. Kinnitada päevakord

Rahanduskomisjon (konsensus: Annely Akkermann, Diana Ingerainen, Aivar Kokk, Andrei Korobeinik, Riina Sikkut, Aivar Sõerd, Mart Võrklaev).

Majanduskomisjon (konsensus: Aleksei Jevgrafov, Mario Kadastik, Rene Kokk, Tõnis Mölder, Reili Rand, Marek Reinaas, Urve Tiidus, Kristina Šmigun-Vähi).

2. Rahandusministeeriumi 2026. aasta suvine majandusprognoos

Raoul Lättemäe ja **Kadri Klaos** andsid ülevaate Rahandusministeeriumi (RAM) 2026. aasta suvisest majandusprognoosist (lisa). R. Lättemäe andis ülevaate makromajanduse prognoosist ning majanduse seisust, sealjuures peatus pikemalt teemadel, mis käsitlesid Eesti kaubanduspartnereid ja välisnõudlust, naftahinda, majanduskasvu ja majanduskasvu struktuuri prognoosis, investeeringute osakaalu SKP-st, palga- ja hinnakasvu ning tööturgu ja tööpuudust. K. Klaos tutvustas riigirahanduse prognoosi, eelarvepuudujääki, maksutulude laekumist ning kulude ja tulude dünaamikat. R. Lättemäe sõnas, et kevadise majandusprognoosiga võrreldes muudeti suvist majandusprognoosi suhteliselt vähe. Kui riskid maailmaturgudel oleksid olnud suuremad ning kütusehindade tõusu ja naftapakkumise vähenemise mõju tugevam, oleks pidanud prognoosi rohkem korrigeerima. 2026. aastaks prognoositakse SKP kasvu 2,5% ja aastateks 2027-2030 keskmiselt 2,3%. Prognoosi põhjal annavad majanduskasvu tugeva tõuke valitsussektori investeeringud ja tarbimine, mida olulisel määral iseloomustavad kaitsekulud ja Rail Baltic. Viimaste aastate lõikes ei ole maksulaekumised negatiivsesse langenud ja ka tööpuudusega ei ole midagi tõsiselt juhtunud. R. Lättemäe lisas, et alates 2023. aasta teisest poolest on reaalspalga kasv olnud positiivne, ehk palgakasv on ületanud inflatsiooni. Kui kevadises majandusprognoosis hinnati inflatsiooni käesolevaks aastaks u 4%, siis suvises majandusprognoosis korrigeeriti seda 3,2%-ni. Samuti on positiivne, et hoolimata kõrgemast kütusehinnast on inflatsioon hästi taltunud ja olnud pigem madal. R. Lättemäe tõi tööpuuduse kohta välja, et 2020. aastal COVID-kriisi ajal tõusis tööpuudus järsemalt ja ettevõtjad leidsid aastatel 2021–2022, et inimeste tagasivärbamine on keeruline. Seetõttu on pärast seda tööturul olnud käitumine teistsugune. Ettevõtjad ei ole ka aeglasema majanduskasvu perioodil töötajaid kergekäeliselt koondanud, soovides säilitada vajalikku tööjõudu ajaks, mil majandusolud taas paranevad. Seetõttu on tööturg muutustele reageerinud suhteliselt tagasihoidlikult. RAM-i hinnangul on 6% tööpuuduse määr tase, mis tagab tööturu piisava dünaamilisuse ja aitab säilitada piisavat tasakaalu. K. Klaos lisas, et prognoos tugineb kehtivatele seadustele ja otsustele. Eelarvepuudujääki prognoositakse aastateks 2026-2028 u - 4,5% SKP-st. Sarnaselt majanduse olukorraga on riigirahanduse olukord olnud stabiilne. Samas on prognoosis tehtud mitmeid muudatusi. Muudatusi on tehtud valitsussektori kõikidel tasanditel. Järgmise aasta positiivne efekt tuleb muust keskvalitsusest ja sotsiaalkindlustusfondidest, kus on positsiooni parandatud. Sotsiaalkindlustusfondides on arvestatud juba Tervisekassa nõukogu ettepanekuga, kuidas enda tegevusi tõhustada ja oma kulumudeleid üle vaadata. Suures plaanis on põhiline muutus toimunud erinevate investeeringute edasi nihutamises ja on korrigeeritud nende kulu tekkimist aastate vahel. Maksulaekumiste vallas on paremini laekunud füüsilise isiku tulumaks. Lisaks on prognoosis suurema muudatusena väiksemaks korrigeeritud kaudsete maksude laekumist. Selles osas saab välja tuua aktsiiside muutused, eelkõige tubakaaktsiis. Alkoholi- ja kütuseaktsiisi muutused on olnud suhteliselt väikesed. Tubaka maaletoojate poolt tellitud uuringute põhjal on selgunud, et viimase poole aastaga on salaturg kasvanud peaaegu 10% võrra, mis mõjutab ka aktsiisitulust. Tuvastatud on suur arv võltsitud sigarette ja kahtlustatakse, et on tekkinud uusi salasigaretide tehaseid. Lisaks korrigeeriti allapoole käibemaksu tulu prognoosi. Ühest

küljest on muutus olnud vastavalt majandusprognoosile, aga laekumist mõjutab ka finants-instrument SAFE laen, millega tehtud hangetel kehtib käibemaksuvabastus. K. Klaos lisas, et kuna maksutulu on väiksem, siis ka maksukoormus on väiksem. Käesoleva aasta maksukoormuse prognoos on 35,5% ja järgnevatel aastatel jääb see pidama 35% juurde. Kulude poolelt moodustavad suure osa investeeringud, mis on endiselt prognoosi järgi sellel aastal ajalooliselt kõige kõrgemal tasemel, moodustades 8,1% SKP-st. Seda mõjutab Rail Baltic, kaitseinvesteeringute kõrge tase, CO₂ investeeringute kõrge tase ja välisvahendite kasutamine. Valitsussektori kuludes on pikaajaliselt eelkõige kasvamas riigikaitsekulud. Sellel aastal moodustavad need prognoosi kohaselt 5,3% SKP-st ja püsivad üle 5% taseme kogu prognoosiperioodi jooksul. Natuke on tõusmas üldised valitsussektori teenuste kulud, mida mõjutab intressikulu, mis tõuseb prognoosiperioodi lõpuks 1,2%-ni SKP-st. Muudes kulukategooriates on olukord suhteliselt stabiilne. Völakoormus on sellel aastal prognoosi kohaselt 25,9% ja jõuab 2030. aastaks 38,6% SKP-st.

Diana Ingerainen sõnas, et ettekandes käsitleti naftahinna mõju. D. Ingerainen küsis, kas gaasihinnal ei olnud sellist mõju, et seda eraldi välja tuua. Lisaks küsis D. Ingerainen, kas töötute koguarvu hulka arvestatakse ka NEET-noored (noored, kes ei tööta, ei õpi ega osale koolitusel).

Raoul Lättemäe vastas, et töötuse statistika on küsitluspõhine. Maksu- ja Tolliameti andmete põhjal saab vaadata maksulaekumisi ja töötamise registri andmeid. Seejuures võib üks inimene töötamise registris olla registreeritud mitmel korral. Üldjuhul peaksid inimesed olema statistikas arvestatud, kuid see sõltub ka sellest, kui täpselt ja ausalt küsitlustele vastatakse. R. Lättemäe lisas, et gaasihinna mõju ei toodud eraldi välja, kuna selle mõju osutus väikeseks. Gaasihindadega seotud pingete suurenemine langes suve algusesse, mis oli ajastuse mõttes soodsam, kuna kütteperiood ei olnud veel alanud. Samas teatud risk on gaasihinna kohta olemas.

Aivar Sõerd palus täpsustada majandusprognoosis kasutatud Tervisekassa eelarvenäitajaid. Tekib küsimus, miks on Tervisekassa finantsnäitajad kaasatud majandusprognoosi, arvestades, et Tervisekassa nõukogu kinnitas järgmise aasta eelarve ja vaatas üle järgnevate aastate finantsprognoosi mõni päev pärast majandusprognoosi avaldamist. Lähtudes põhimõttest, et prognoosis võetakse arvesse üksnes kehtivaid otsuseid, ei olnud prognoosi koostamise ajal järgmise aasta eelarve veel kinnitatud. Lisaks küsis A. Sõerd, kas RAM-ile on teada Tervisekassa järgmise aasta eelarve projekti peamiste kuluvaldkondade detailne jaotus, mida ei ole seni avalikustatud. Lisaks palus A. Sõerd selgitada tervishoiuteenuste hindades sisalduva palgakomponendi tõusu edasilükkamise nominaalset rahalist mõju, kuna see on üks peamisi järgmise aasta eelarvepuudujääki vähendavaid meetmeid. Samuti küsis A. Sõerd, kas RAM-il on olemas Tervisekassa eelarveprognoosi näitajad aastate lõikes seoses Tervisekassa nõukogu poolt finantsperspektiivi ülevaatamisega kuni 2030. aastani.

Kadri Klaos vastas, et RAM on majandusprognoosis nende parimast soovist lähtunud. Lähtutud on üldistest eeldustest, seega ei ole iga teenust üle vaadatud sellise detailsusastmega.

Aivar Sõerd küsis, kui suur rahaline mõju on järgmise aasta eelarvele tervishoiuteenuste palgakomponendi muudatusel.

Kadri Klaos vastas, et ministeerium ei ole nii detailselt iga komponenti lahti lõõnud, vaid pigem on koostatud nende põhjal üldine prognoos.

Raoul Lättemäe lisas, et RAM koostab majandusprognoose esitatud finantsplaanide alusel. Tervisekassa puhul lähtus RAM finantssisendist, mille Tervisekassa prognoosi tarbeks esitas. Küsimus, miks finantsplaan sisaldas ennetavalt koostatud eeldusi, on põhjendatud. Sellisel kujul finantsplaan RAM-ile esitati ning prognoosi koostamisel sellest lähtuti. RAM-i tavapärase metoodika kohaselt tehakse teatud kontrollid, kuid sisemiselt täpsustatakse nüüd üle see, millised olid finantsplaani aluseks olnud eeldused ja nende korrektsus. Samas ei muuda see tõenäoliselt finantstulemit tervikuna. Sama põhimõtte kehtib ka teiste esitatud finantsplaanide kohta. Arvestades finantsplaanide mahtu, tuleb eeldada, et esitatud sisendandmed on korrektsed. Kõiki andmeid ei ole võimalik täielikult kontrollida. Finantsplaanid on aastapõhised ning RAM-il ei ole võimalik kontrollida rida-realt kõiki kulusid ega lepinguid.

Annely Akkermann sõnas, et tema hinnangul oli majandusprognoosis Tervisekassa näitajate arvesse võtmine põhjendatud, kuna nõukogu istung oli juba kokku kutsutud ja eelarve projekt välja saadetud. See oli oluline teave suvise majandusprognoosi ajakohasuse tagamiseks.

Riina Sikkut küsis, et ehkki töötuse üldine trend on pigem positiivne, siis kas noorte töötust analüüsitakse eraldi, ehk kas noorte töötuse määr püsib endiselt üle 20%. Lisaks märkis R. Sikkut, et erinevad valitsused on aastate jooksul kavandanud Tervisekassa eelarvepositsiooni parandamiseks erinevaid meetmeid. Hetkel plaanitakse Tervisekassa tasakaalu saavutamiseks ulatuslike reformide elluviimist, aga tekib küsimus, millised konkreetset seadusemuudatused on kavandatavate eesmärkide saavutamiseks vajalikud ning kui realistlik on nende õigeaegne vastuvõtmine ja rakendamine. Hetkel tundub, et on vähe tõenäoline, et need selgeks saavad. Seetõttu tekib küsimus, miks on RAM-ile selline sisend esitatud olukorras, kus selle realiseerumise kohta puudub kindlus.

Raoul Lättemäe vastas, et Tervisekassa esitab oma finantsplaani ja vastutab selle täitmise eest. Tervisekassa on võtnud suuna eelarve tasakaalu viimisele, mis tähendab, et selle saavutamiseks tuleks neil teha vajalikud otsused. Teema taandub osaliselt ka autonoomia küsimusele. R. Lättemäe lisas, et noorte töötust ei vaadelda eraldi sellise detailsusega, vaid vaadatakse üldiseid trende. Viimased kaks kvartalit on noorte töötuse määr olnud üle 22%. Keeruline ja riskantsem oleks prognoosida võimalikke pöördepunkte või struktuurseid muutusi, nt noorte töötuse olulist vähenemist. Kui olukord paraneb, kajastub see aja jooksul ka prognoosides, kuna tööturutsükleid arvestades koostatakse prognoose tihedalt.

Tõnis Mölder märkis, et arutelule oli kutsutud ka rahandusminister, kes siiski ei osale arutelul, mis tema hinnangul näitab ministri suhtumist parlamenti. T. Mölder küsis, milliseid muudatusi tehti mootorsõidukimaksu prognoosis suvise majandusprognoosi koostamisel võrreldes kevadise prognoosiga.

Kadri Klaos vastas, et mootorsõidukimaks koosneb kahest osast. Võrreldes kevadprognoosiga, on mootorsõidukimaksu laekumise prognoosi korrigeeritud vähesel määral (ligikaudu ühe mln euro võrra allapoole), lähtudes majandusarengust ja senisest laekumisest. Registreerimistasu prognoosi on korrigeeritud rohkem, nt käesolevaks aastaks ligikaudu seitsme mln euro võrra. Mootorsõidukimaksu prognoositav laekumine on käesoleval aastal 87 mln € ja järgmisel aastal 84 mln €. Registreerimistasu laekumise prognoos on käesoleval aastal 64 mln € ja järgmisel aastal 75 mln €.

Aivar Kokk sõnas, et gaasihinna tõusu mõju ei ole väikese kaaluga. See mõjutab ligikaudu

100 000 majapidamise küttekulusid ja omab olulist mõju toiduainetööstuses. Seetõttu võiks selle mõju olla prognoosides selgemalt kajastatud. Lisaks küsis A. Kokk, kas on analüüsitud, kui suur osa tulumaksu laekumise kasvust tuleneb riigisektori palkade tõusust. Riigisektori palgakasv oli juba varasemalt eelarves ette nähtud ja lisaeelarvega suurendati seda veelgi. Seetõttu tekib küsimus, kas osa tulumaksu laekumise paranemisest on seotud asjaoluga, et riik on suurendanud püsikulusid, mille põhjal öeldakse, et maksulaekumine on suurenenud. Lisaks avaldas A. Kokk rahulolematust rahandusministri istungilt puudumise üle ja leidis, et sellise sisuga arutelu eeldab ministri osalemist. Ta palus komisjoni esimehel edastada ministrile vastavasisuline märkus.

Raoul Lättemäe vastas, et gaasihindade mõju oli üllatavalt madal, mistõttu ei peetud vajalikuks seda teemat eraldi esile tõsta, kuid lisaks naftahinnale hinnatakse ka gaasihinna arenguid. Selles vallas on maailmaturg muutunud ebaühtlasemaks ja tulenevalt logistikast maksab Euroopa gaasi eest jätkuvalt rohkem kui mitmed teised piirkonnad maailmas. Seega gaasihinna mõju ei ole soovitud alahinnata. R. Lättemäe lisas, et palgakasvu mõju kohta ei ole tulumaksu laekumist eraldi avaliku ja erasektori vahel niisugusel kujul analüüsitud. Küll aga on tõsiasi, et avaliku sektori palkadelt laekuvad tööjõumaksud üldjuhul täiel määral. Siiski on ka avalikus sektoris pilt mitmetahuline. Kui vaadata kitsamalt valitsussektorit, paistab silma kaitsevaldkond, kus on värvatud täiendavaid töötajaid ja olnud võimalik teha ka suuremaid palgatõuse. Lisaks makstakse riigi vahenditest palka ka avalikku sektorisse kuuluvatele töötajatele, kes ei tööta otseselt keskvalitsuse all, nagu nt haridus- või tervishoiuvaldkonnas.

Õne Pillak sõnas, et ettekandes toodi välja palgakasvu ja hinnakasvu võrdlus, kus oli näha, et ostujõud on stabiliseerunud ja mõõdukas tõus. Õ. Pillak küsis, kuidas paigutub Eesti selles vaates võrreldes teiste Euroopa riikidega.

Raoul Lättemäe vastas, et RAM ei ole seda küsimust Euroopa riikidega võrreldes eraldi analüüsinud. Selline võrdlus eeldaks täiendavat analüüsi. Prognoosi koostamisel järgitakse Eesti trende. Oluline on mees pidada, et tegemist on makromajandusliku kontseptsiooniga, mis ei anna täpset ülevaadet kulude jaotumiste kohta. Inimeste tarbimiskorvid erinevad ja samuti on palk individuaalne.

Aivar Sõerd palus selgitada hasartmängumaksu laekumise prognoosi.

Kadri Klaos vastas, et järgmise aasta prognoos püsib sisuliselt eelmise aasta tasemel. Järgmise aasta prognoos on 61 mln €. Prognoosis on arvestatud hasartmängumaksu määra langetamisega. Samas ei nähta ette hasartmängumaksu tasuvate korraldajate arvu märkimisväärset kasvu.

Urve Tiidus palus selgitada Eesti lähiaastate eksporti (kas see nt suureneb või väheneb).

Raoul Lättemäe selgitas, et ekspordi kasvu prognoosimisel lähtutakse Eesti kaubanduspartnerite impordinõudluse prognoosidest. Selleks kasutatakse peamiselt Euroopa Komisjoni prognoose riikide kohta, nagu nt Läti, Leedu, Soome, Rootsi ja Saksamaa. Kaubanduspartnerite impordi prognoositav kasv kaalutakse nende osakaalu järgi Eesti ekspordis. Siin on küsimus, kuidas Eesti ekspordivõime sellele nõudlusele reageerib. Vahepeal on Eesti eksport kasvanud kiiremini kui import, ehk Eesti on turuosa suurendanud. Varasematel aastatel on olnud olukord ka vastupidine ja import kasvas turgudel kiiremini kui Eesti eksport. Metoodiliselt peegeldab prognoos Euroopa Komisjoni ettevaadet Eesti kaubanduspartnerite

impordi nõudlusele.

Annely Akkermann sõnas lõpetuseks, et tema hinnangul muutus suvine majandusprognoos kevadise majandusprognoosiga võrreldes suhteliselt vähe ja muudatused olid siiski positiivses suunas. Toodi välja, et nt 2027. aasta eelarvepositsiooni hinnatakse 0,4% SKP-st paremaks, inflatsiooniprognosi korrigeeriti allapoole ja majanduskasvu väljavaadet ülespoole.

3. Info ja muud küsimused

3.1. Marek Reinaasi lähetus Iiri Vabariiki, Dublinisse parlamentidevahelisele Euroopa Liidu stabiilsuse, majanduse koordineerimise ja juhtimise konverentsile (SECG)

Otsustati:

3.1.1. Lähetada Marek Reinaas 24-25.09.2026 Iiri Vabariiki, Dublinisse parlamentidevahelisele Euroopa Liidu stabiilsuse, majanduse koordineerimise ja juhtimise konverentsile (SECG) (konsensus: Aleksei Jevgrafov, Mario Kadastik, Rene Kokk, Tõnis Mölder, Örne Pillak, Reili Rand, Marek Reinaas, Urve Tiidus, Kristina Šmigun-Vähi).

3.1.2. Lähetusega seonduvad kulud katta majanduskomisjoni välislähetuste eelarvest (konsensus: Aleksei Jevgrafov, Mario Kadastik, Rene Kokk, Tõnis Mölder, Örne Pillak, Reili Rand, Marek Reinaas, Urve Tiidus, Kristina Šmigun-Vähi).

3.2. Marek Reinaasi lähetus Belgia Kuningriiki, Brüsselisse Euroopa parlamentaarse demokraatia foorumile ning Euroopa parlamentaarse demokraatia foorumi jätkuüritusele (Euroopa avaliku diplomaatia päevad Brüsselis)

Otsustati:

3.2.1. Lähetada Marek Reinaas 28.09-1.10.2026 Belgia Kuningriiki, Brüsselisse Euroopa parlamentaarse demokraatia foorumile ning Euroopa parlamentaarse demokraatia foorumi jätkuüritusele (Euroopa avaliku diplomaatia päevad Brüsselis) (konsensus: Aleksei Jevgrafov, Mario Kadastik, Rene Kokk, Tõnis Mölder, Örne Pillak, Reili Rand, Marek Reinaas, Urve Tiidus, Kristina Šmigun-Vähi).

3.2.2. Lähetusega seonduvad kulud katta majanduskomisjoni välislähetuste eelarvest (konsensus: Aleksei Jevgrafov, Mario Kadastik, Rene Kokk, Tõnis Mölder, Örne Pillak, Reili Rand, Marek Reinaas, Urve Tiidus, Kristina Šmigun-Vähi).

3.3. Dublinis 24.-25. septembril 2026 toimuval parlamentidevahelisel stabiilsuse, majandusliku koordineerimise ja juhtimise konverentsil (Interparliamentary Conference on Stability, Economic Co-ordination and Governance (SECG)) osalevad komisjoni esimees Annely Akkermann ja liige Riina Sikkut. Kulud kaetakse rahanduskomisjoni lähetuskulude eelarvest (konsensus: Annely Akkermann, Maris Lauri, Diana Ingerainen, Aivar Kokk, Andrei Korobeinik, Riina Sikkut, Aivar Sõerd, Mart Võrklaev).

3.4. Reedel, 4. septembril kell 10.00 toimub rahanduskomisjoni istung teemal põhiseaduslike institutsioonide 2027. aasta eelarved. Võimalus osaleda Teamsi vahendusel.

3.5. Rahanduskomisjonile on laekunud Riigikontrolli kontrolliaruanne "Riigi 2025. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus".

3.6. Rahanduskomisjonile on laekunud tagatisfondi institutsionaalse ja juhtimise korralduse muutmise väljatöötamiskavatsus.

3.7. Rahanduskomisjonile on laekunud kodaniku pöördumine seoses registreerimistasuga liisinguandja vahetamisel.

3.8. Rahanduskomisjonile on laekunud kaasatud huvigruppide arvamused komisjoni

menetluses olevate Vabariigi Valitsuse algatatud eelnõude kohta.

(allkirjastatud digitaalselt)
Annely Akkermann
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Marek Reinaas
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Kiia Väli
protokollija